

N:o 48.

Ank. till Riksd. Kansli d. 11 April 1870, kl. 3 e. m.

Utåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, om rättighet för Göta Kanalbolag att af de till säkerhet för kanalens framtida underhåll i Riksgälds-kontoret depnerade medel lyfta en summa af Ett hundra tusen Riksdaler mot aflemnande af 1,600 stycken aktier i Kinda kanalverk ä sammanlagdt enahanda belopp.

(R. A.)

Utaf ofvanberörda den 21 sistlidne Januari aflåtna och till Stats-Utskottet remitterade nådiga Proposition (införd under N:o 11 i 1:sta Samlingen af Bihaget till Riksdagens Protokoll) inhemtas hufvudsakligen, att sedan direktionen för Kinda båtledsbolag, efter föregången inbjudning till aktieteckning för bildande af ett bolag till Kinda kanals fullbordande mellan sjöarne Rengen och Roxen, gjort framställning om Göta kanalbolags medverkan till utförande af detta arbete antingen genom teckning af ett visst antal aktier eller på annat sätt, samt Göta kanalbolag vid bolagsstämma den 28 Januari 1863 beslutat att under vissa vilkor ingå delaktighet i Kinda kanalbolag för 1,000 aktier à 100 Riksdaler Riksmünt hvardera, med förbindelse att, inom ett år efter det Kinda kanal mellan sjön nedre Rengen och Linköpings hamn blifvit fullbordad, afsynad och godkänd samt för trafiken öppnad, inbetala aktiernas sammanlagda belopp, 100,000 Riksdaler Riksmünt, så och efter det Rikets Ständer till sistberörda kanaliseringsföretag anvisat ett statsbidrag af 875,000 Riksdaler Riksmünt, deraf hälften såsom anslag utan återbetalningsskyldighet och hälften såsom lån, samt Göta kanalbolag, vid bolagsstämma den 8 September 1865

beslutat att vidblifva sin ofvanomförmälda aktieteckning i Kinda kanalbolag, blef detta Göta kanalbolags beslut, enligt nådigt bref den 8 December 1865, godkändt af Kongl. Maj:t, hvars bifall dertill jemlikt 10 § i bolagets privilegium af den 11 April 1810 erfordrades; och Göta kanalbolags direktion, uti underdånig skrifvelse den 1 sistlidne September, under erinran om hvad sålunda förekommit, anmält, att, enär Kinda kanal, enligt uppgjord plan, under innevarande år 1870 torde blifva färdigbyggd och alltså skyldigheten för Göta kanalbolag att inbetala ofvanberörda 100,000 Riksdaler kunde komma att inträffa under loppet af år 1871, samt bolaget alltså måste vara betänkt på att till nämnda tid anskaffa oförmälda summa, hos bolaget kommit under öfvervägande, huruvida ej bolaget af sina egna tillgångar kunde finna medel till ifrågasvarande utbetalning. Den enda tillgång, som syntes vara för ändamålet att påräkna, bestode dock uti den till säkerhet för kanalverkets framtida underhållande i Riksgälds-kontoret inestående fond af 140,889 Riksdaler. Hvad i afseende å denna fond förordnats innebure ostridigt, att det endast vore för betryggande af Göta kanals framtida underhåll, som medlen skola förblifva i nämnda kontor inestående, hvaraf åter följde att, om tillräcklig sådan säkerhet kunde af Göta kanalbolag på annat sätt åstadkommas, hinder för medlens återlemnande till bolaget icke borde möta. Då nu till byggandet af Kinda kanal Staten bidragit med ett anslag af 3:delar utaf den till 1,313,000 Riksdaler beräknade kostnaden, af hvilket anslag hälften erhållits utan återbetalningsskyldighet och andra hälften, hvilken räntefritt innehades under arbetstiden, derefter finge, mot erläggande endast af tre procent ränta amorteras med en årlig afbetalning af två procent, samt innehafvarne af aktier i denna kanalanläggning således mot tillsläppande derutöfver af allenast den öfriga tredjedelen af kostnaden vunnit eganderätt till det hela, syntes sagda aktier kunna efter sitt nominela belopp utgöra lika fullständig säkerhet för Göta kanals underhållande, som motsvarande summa af de deponerade kontanta medlen. Med stöd af allt detta och enär härtill komme att, enligt hvad som blifvit under en följd af år vitsordadt, ej mindre utaf revisorerne af Göta kanalverk, bland hvilka, likasom inom direktionen, Staten egde ett ombud, än äfven af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader, på grund af hållna besigtningar, Göta kanal med tillhörigheter underhålles i ett fullständigt tillfredsställande skick, så att densamma, på sätt i sednaste revisionsberättelse yttras, kunde anses vara i lika godt, om ej bättre tillstånd, än då anläggningen var nyfullbordad, hade direktionen, å kanalbolagets vägnar, enligt uppdrag, i underdånighet anhållit, det Kongl. Maj:t täcktes medgifva och, om sådant funnes erforderligt, genom nådig Proposition hos Riksdagen till dess bifall hemställa, att Göta kanalbolag finge af bolagets meranämnda, i Riksgälds-kontoret inestående fond, 140,889 Riksdaler, utbekomma ett belopp af 100,000 Riksdaler för att till betalning af bolagets aktier i Kinda kanalbolag användas, mot det att Göta kanalbolag i stället uti Riksgälds-kontoret deponerade sina 1,000 aktiebref i Kinda kanalverk å sammanlagdt enahanda belopp, och med rättighet för Göta kanalbolag att lyfta fallande utdelningar

på dessa aktier, samt att framdeles, i fall omständigheterna dertill föranledde, åter i Riksgälds-kontoret insätta penningebeloppet 100,000 Riksdaler, mot aktiebrevens återbekommande, hvarjemte direktionen slutligen tillkännagifvit, att direktionen blifvit af bolaget bemyndigad att å dess vägnar utfärda den förbindelse uti ifrågavarande afseende, som af Statsmakterna tilläfventyrs kunde fordras. Uti häröfver afgifvet underdånigt utåtande hade Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader anmält, att medelst årliga, genom Styrelsens försorg utförda inspektioner utrönt, så väl att nödiga underhållsarbeten å Göta kanallinien blifvit fullt ändamålsenligt verkställda under den tid, som förflutit sedan hela denna farled för allmänt trafikerande upplåts, som ock att de arbeten, hvilka med bidrag af allmänna medel utföras för att åvåga-bringa den s. k. Kinda kanalaneläggning, på ett särdeles omsorgsfullt sätt bedrivas och kunna motses blifva fullbordade före utgången af år 1870; på grund hvaraf och då, enligt Styrelsens åsigt, ändring i dessa förhållanden icke kunde befaras inträda genom bifall till Göta kanalbolags förberörda ansökning, Styrelsen tillstyrkt medgifvandet af det ifrågasatta utbytet af kontanta medel mot aktier i Kinda kanalbolag.

Beträffande tillkomsten samt ändamålet med och beskaffenheten af ifrågavarande i Riksgälds-kontoret inestående fond, har Kongl. Maj:t uti den nådiga Propositionen upplyst, att Rikets Ständer, med anledning af Kongl. Maj:ts den 10 December 1828 gjorda nådiga framställning om ytterligare anslag af allmänna medel till Göta kanalbyggnads fullbordande, beslutat, bland annat:

att, till säkerhet för kanalbyggnadens fullbordande inom 1833 års utgång, kanalbolaget genom ny teckning af aktieegare skulle anskaffa och successive inom samma tidpunkt uti Riksgälds-kontoret insätta en summa af 281,778 Riksdaler Banko;

att, i händelse kanalen ej inom år 1833 blifvit med det af Staten lemnade bidrag färdiggjord, det skulle åligga bolaget att under år 1834 densamma med egna tillgångar fullborda, hvartill de af bolaget på föreskrifvet sätt insatta medel borde i första rummet användas, med undantag af en tredjedel deraf eller 93,926 Riksdaler Banko, hvilka under alla händelser komme att i Riksgälds-kontoret inestå såsom fond till säkerhet för kanalens framtida underhåll, utan minskning derigenom af den skyldighet till bildande af reparationskassor, hvarom i 9 Art. 3 mom. af det för kanalbolaget den 11 April 1810 utfärdade reglemente vore stadgad;

att bolaget å de till säkerhet för kanalens fullbordan och underhåll uti Riksgälds-kontoret insatta medel skulle af kontoret, så länge medlen, till större och mindre belopp, der inestode, få uppbära årligen fem procent ränta;

att hvad, efter kanalens fullbordan, af det insatta beloppet återstode utöfver ofvanberörda 93,926 Riksdaler Banko eller 140,889 Riksdaler Riksmünt skulle bolaget återställas; samt

att till ytterligare säkerhet för kanalens underhåll de till bolaget redan donerade skogar, jordegendomar och stenbrott borde fortfarande förblifva en kanalverkets tillhörighet, hvilken ej någonsin finge detsamma afhändas.

Efter nådigt öfvervägande af hvad sålunda förekommit och enär Göta kanal, allt ifrån det densamma fullbordades och för trafik uppläts, blifvit omsorgsfullt underhållen och erforderliga reparationer derå vidtagna utan att för sådant ändamål behöft anlitas ifrågavarande, såsom säkerhet härför, enligt Rikets Ständers vid 1828—1830 års riksdag beslut, afsatta fond, samt det desto mindre kunde antagas, att kanalbolaget hädanefter skulle i afseende å underhållet visa mindre sorgfällighet, som ett dylikt förfarande komme att strida mot bolagets egen fördel, och enligt sednaste revisionsberättelse en behållning vid 1868 års slut fanns å den s. k. extra reparationsfonden af nära 61,000 Riksdaler, har Kongl. Maj:t, med afseende jemväl derå att bolaget med de omförmälda medlen åsyftat att befordra ett allmännyttigt och särskildt för trafiken å Göta kanal gagneligt arbetsföretag, föreslagit Riksdagen att medgifva, det kanalbolaget må ega att af förenämnda, i Riksgälds-kontoret inestående fond, 140,889 Riksdaler Riksmünt, lyfta Ett hundra tusen Riksdaler för att användas till betalning af bolagets aktier i Kinda kanalbolag, mot det att Göta kanalbolag i stället uti Riksgälds-kontoret deponerar sina ett tusen aktiebref i Kinda kanalverk å sammanlagdt enahanda belopp och med rättighet för Göta kanalbolag att, i stället för räntan å ofvanberörda 100,000 Riksdaler, lyfta fallande utdelningar på dessa aktier samt att framdeles, i fall omständigheterna dertill föranleda, åter i Riksgälds-kontoret insätta sagda penningebelopp mot aktiebrefvens utbekommande.

Med afseende å hvad sålunda blifvit anfördt, anser sig Utskottet böra hemställa,

att Riksdagen måtte bifalla hvad Kongl. Maj:t uti ofvanberörda nådiga Proposition behogat föreslå.

Stockholm den 11 April 1870.

På Stats-Utskottets vägnar:

Arv. Fr:son Posse.

Friherre *F. A. Funck* har begärt få antecknadt, att han i Utskottet icke deltagit i behandlingen af detta ärende.
